

Els morts

Com enmig d'una boira que a mesura que avances per dins va desvetllant la silueta de les coses, així vaig descobrir el perfil de la mort en el rostre d'aquella xiqueta amb tirabuixons daurats que havia mort abans de nèixer jo. Amb cara d'àngel apareixia asseguda sobre una mitja lluna en un retrat vestida de blanc al costat del meu germà José María, que estava abraçat a una pilota. Els meus pares havien perdut ja dos fills i això formava part de la meua memòria primitiva; l'ombra d'aquests éssers desapareguts que no vaig conèixer vagava a voltes entre les pregàries de la família. Un no havia deixat ni rastre sinó en la referència d'una diarrea groga que se'l va endur al cel, però la xiqueta havia estat captada en una gran fotografia d'estudi i, quan jo entrava en aquella habitació de casa dels meus oncles que olia a caqui, la mirava allí penjada a la paret i sabia que aquella imatge de bucles difuminats era la mort mateixa somrient. Jo no tenia aleshores cap idea abstracta encara: l'amor era un somriure de ma mare, el plaer era qualsevol dolç del rebost, l'ordre era la mirada severa de mon pare, la mort era la imatge d'aquella xiqueta que havia estat la meua germana i se n'havia anat.

Als cinc anys jo jugava amb una altra xiqueta de la meua edat, María Luisa, filla del metge don Roberto, que vivia al costat de casa. A voltes la sentia plorar a través del barandat i sempre aquell plor anava acompanyat per la veu melodiosa de sa mare que la consolava amb amoroses inflexions i cants de bressol, cosa que em semblava tan suau com impossible d'aconseguir. Recorde aquella xiqueta entrant a ma casa entre les cortines inflades per la brisa de l'estiu sobre el sòl acabat de llavar, junts balancejant-nos en alguna engronsadora sota els pins centenaris del derruït balneari de Miramar, jugant a enterrar sargantanes en la Torreta, fent sonar la campaneta que cridava els veïns del carrer de la Cova Santa a cantar els gojos de la Mare de Déu en les últimes nits d'agost que exhalaven un perfum de meló d'Alger i no sabia dir quan es va interrompre el nostre joc però sé que era pel temps de les assutzenes. Tampoc vaig saber gaire bé que estava malalta, només que un dia em van cridar a sa casa amb un xiuxiueig de dolor i en pujar a la seua habitació vaig veure María Luisa vestida de gasa dins d'un taüt blanc envoltada de flors també blanques que eren assutzenes i el seu rostre lleument violeta es feia més obscur en lès ulleres i els llavis. Al costat del seu fèretre de seda em va dir son pare:

—La volies molt, ¿veritat?

—Sí, sí.

—Ella a tu, també. Ha mort de tifus, pobreta.

Em va produir un cert desfici comprovar que la filla del metge també podia morir, encara que el trànsit de María Luisa em va parèixer tan dolç que la xiqueta va passar a alimentar la imatge de la mort com una manera d'asseure's sobre mitja lluna entre

